

למסקנת בגמרא דאיכא עממא דכרואח אומר
ללורכו הוא דלדלקה בטעם הזה מספיק לכ"ע,
וע"כ כתבו בטעם הזה כ"ל

1.

אוצר החכמה

אב"ל כרמז"ס דסבירא ליה דבעבר הזמן הזה
של עוברין ושצין שזא אינו מדליק, ואם כן
הא דלא מדליק מצפנים כמו בשעת הסכנה
וצמדליק מצפנים כלא אין לחוש מתי ידליק דהא
הכיכרא הוא לפני הכית כמו שכתבו בתוס'
בשם ר"י ד"כ אי לא אדליק מדליק, ועל כן
נריך לומר דסבירא לכו דזמן דמדליקין מצחון
לא מקיים כלל מלות נר חנוכה במדליק מצפנים
משום דעיקר המלוא הוא עם הפרסומי ניסא
של עוברין ושצין ובעי דוקא על פתח ביתו
מצחון וע"כ הא דבשעת הסכנה מניח מצפנים
זכו תקנה מיוחדת לשעת הסכנה כ"ל ואם כן

לפי זה מתפרשת בגמרא כפשוטו דאם כדלקה
עושה מלוא כדלקה במקומה צעין דכיון דזו
היא מלוא נריך שחשש במקום חיוכה
ומצפנים אין זה מקום חיוכ נר חנוכה כלל, והא
דאמרינן בגמרא עממא דכרואח אומר ללורכו
הוא דלדלקה זכו רק למאן דאמר הכנה עושה
מלוא ולית ליה כדלקה עושה מלוא על כן
הולך לטעם דכרואח אומר ללורכו הוא
דלדלקה, אבל כרמז"ס דפסק כדלקה עושה
מלוא שפיר איכא לטעמא דכדלקה במקומה
צעין במקום חיוכ וע"כ הוא דכתב בטעם
כמו שכתב כרמז"ס משום דכרמז"ס לשיעור
אזיל דסבירא ליה דמלות נר חנוכה הוא דוקא
בזמן עד שחלכ רגל מן השוק, אבל בש"ע
דפסק דזמנה כל כלילה, ע"כ הולך לפרש
כסוד וכו' דה"ל דבטעם הוא משום דכרואח
אומר ללורכו הוא דלדלקה כ"ל ומבואר.

1234567

סימן ה

אוצר החכמה

בשיעורא דנר חנוכה

א.

כתב כרמז"ס צפ"ד כ"כ: אין מדליקין נרות
חנוכה קודם שתשקע החמה אלא עם
שקיעתה לא מאחרין ולא מקדימין שכה או הזיד
ולא כדליק עם שקיעת החמה מדליק וכולך עד
שחלכ רגל מן השוק וכמא הוא זמן זה כמו
חזי שעה או יותר עבר זמן זה אינו מדליק
ולריך שיתן שמן בנר כדי שחכיכ דולקת וכולכת
עד שחלכ רגל מן השוק, וצ"מ כתב שם (דף
כ"ה) מלוא משתשקע החמה עד שחלכ רגל
מן השוק ופיר' בגמרא דאי לא אדליק מדליק

אי נמי לשיעורא. ובבבכות מיימוניות (אות ב')
כתב דפסק כשתי הלשונות (ולחומר) ובשם
ר"ת מלא דבני תרומייכו אזלינן לקולא בשיעורא
ובדלא אדליק דבשל סופרים כלך אחר המיקל
כו'. מבואר דר"ת מפרש דשתי הלשונות פליגי
אחדדי דללישנא קמא דסבירא ליה דאי לא
אדליק מדליק לית ליה שיעורא דשמן בנר,
ולישנא בתרא דלשיעורא לית ליה בזמן של
משתשקע החמה עד שחלכ רגל מן השוק אלא
דיכול לדליק גם אחר זמן זה כל כלילה, וכן
מפורש בתוס' ד"כ אי לא אדליק מדליק, אבל

מכאן ואילך עזר הזמן כו', ומכל מקום אם
 איחר ידליק מספק דהא משני שינויי אחריות.
 הרי דס"ל דללישנא בתרא דלשיעורא יכול
 להדליק גם אחר הזמן של כלתה רגל מן השוק,
 (אלא דנראה מדברי התוס' דמספקא לכו חי
 הלכה ללישנא קמא דוקא או לא, וע"כ כתבו
 דיש להזכר להדליק מיד שלא יעבור הזמן ומכל
 מקום אם איחר ידליק מספק דהא משני שינויי
 אחריות וכן הוא ברא"ש (פ"ג ס"ג) הלכך אף
 על פי שמתרץ תירוצו אחר ראוי להחמיר ולהדליק
 נר חנוכה בתחילת הלילה כו') ועיין בצ"ח סימן
 תרע"ג דכן הוא שיעת רוב הפוסקים דהני תרי
 לישנא פליגי אחדדי.

אב"ל דעת הרמב"ם דלא פליגי אחדדי אלא
 ללישנא בתרא לטפויי אחא, דלריך גם
 שיכיה בשמן כשיעור הזכ והא דקתני בצרייתא
 מלוחה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן
 השוק פירוש לענין זמן הדלקתה דמכאן ואילך
 עזר הזמן וגם שריך שיתן שמן כשיעור הזכ.
 וכ"כ בצ"ח שם דלדעת הרמב"ם לא פליגי הני
 לישנא אחדדי, עיי"ש. ולפי זה ניחא הא דפסק
 הרמב"ם כתרתי לישנא לחומרא אף על גב דזשל
 סופרים הלך אחר המיקל (כדעת ר"ת) משום
 דמפרש דלא פליגי אחדדי אלא לישנא בתרא
 לטפויי אחא. אבל ר"ת דסבירא ליה דפליגי
 אחדדי ע"כ פסק לקולא דזשל סופרים הלך
 אחר המיקל.

ב.

אל"א דנ"ע דעת הרמב"ם דהא באמת מוכרח
 לפרש דהני תרתי לישנא פליגי אחדדי, דהא

ללישנא קמא דאי לא אדליק מדליק היינו דאם
 שכתה וכזיד ולא הדליק עם שקיעת החמה
 מדליק והולך עד שתכלה רגל מן השוק כדכתב
 הרמב"ם, ע"כ דאין שיעורא בשמן, דהא במדליק
 לאחר השקיעה מה תועלת יש בשמן שיתן
 כשיעור הזכ הא אחרי שכתכלה רגל מן השוק
 עזר זמן הדלקתו (ויכול לכבותה כמו שכתב
 הרמב"ם שם בצ"ל: נשאר דולקת אחר שכלתה
 רגל מן השוק אם רצה לכבותה או לסלקה
 עושה) וע"כ במדליק באמצע הזמן יתן פחות
 שמן מן השיעור הזה, ואם כן מצוה דאין
 שיעור בשמן ללישנא קמא, וכן ללישנא דלשיעורא
 דלריך שיתן שמן צנר כשיעור הזה, ע"כ דס"ל
 דיכול להדליק גם אחר זמן הזכ ואשר על כן
 מוכח דשייך שיעורא בשמן וזאת היא הוכחה
 הראשונים לפרש דהני תרי לישנא פליגי אחדדי,
 ואם כן לריך עיון דעת הרמב"ם דמפרש דהני
 תרתי לישנא לא פליגי אחדדי ופסק כתרתייכו,
 והא אם מדליק בתוך הזמן מה לורך יש בשמן
 כ"כ דהא כלתה זמן הדלקתה לפני שתכלה
 בשמן.

ג.

ואשר נראה בזכ דהרמב"ם מפרש בלשיעורא
 פ"י אחר, דהנה לכאורה נ"ע ללישנא
 דלשיעורא דלריך לתת שמן צנר כדי שיעור זה,
 אמאי נקטב בצרייתא כסימן לשיעורא דשמן
 "משקיעת החמה עד שתכלה רגל מן השוק"
 אטו לית לתנא צמח לשער חלי שעה כ"א בזמן
 הזה, והוא ליה למימר מלוחה כדי שתדלק חלי
 שעה, מאחר דללישנא דלשיעורא לא תלוי כלל
 זמן הדלקת נר חנוכה בזמן השקיעה עד שתכלה

רגל מן השוק, ויכול להדליק כל זמן שיראה לשיעת הראשונים.

מזה הוכיח הרמז"ס דאין התנא צא ליתן סימן לשיעור השמן שיתן צנר, אלא דזכו שיעור בזמן הדלקת הנר חנוכה שיכיר דלוק משתקט החמך עד שתכלה רגל מן השוק, ועל כן לריך שיתן שמן צנר כדי שחביב דולקת וכולכת עד שתכלה רגל מן השוק, וכמו שרש"ת בגמרא צתחלה להוכיח מזה דכצתה זקוק לה משום דמלישנא דצרייתא משמע דמלאתה שיכיר דולק צמשך כל זמן הזה, וכ"נ גם בשינויא דלשיעורא מפרשין דמלאתה שיכיר דולק כל הזמן אלא דלא זקוק לה כי אם שיתן שמן שיוכל להיות דלוק צזה הזמן. ולפי זה נמלא דצחיחר זמן מה מהשקיעה יתן שמן רק כדי שתדלק עד שתכלה רגל מן השוק, דשיעור השמן הוא לפי זמן הדלקתה, וזהו שכתב הרמז"ס "ולריך שיתן שמן כדי שחביב דולקת וכולכת עד שתכלה רגל מן השוק" דשיעור השמן הוא שידלק בזמן הזה. מצוה צזה דלישנא צתרא דלשיעורא על כרחך אית ליה כלישנא קמא דיש זמן להדלקת נר חנוכה דהרי השיעור הוא כדי שידלק צזה הזמן, ומוכח דהני לישנא לא פליגי אהדדי וע"כ פסק הרמז"ס כחרווייהו.

ולדעת הראשונים המפרשים דללישנא דלשיעורא הא דנקטב הצרייתא הזמן משקיעת החמך עד שתכלה רגל מן השוק הוא רק לסיומן כמה שיעור שמן לריך לנר חנוכה וזמנה כל הלילה יקשה כ"ל דאעו לית לתנא צמה לשער חלי שעה, עיין צזה לעיל מש"כ צישוצ דצריכה (סי' צ').

ד.

ובשהרציתי בדברים לפני מרן הרב זולללכ"ח אמר, דודאי מוכרח הוא כן צפי הרמז"ס דהשיעור שצנר חנוכה אינו צשמן שצנר אלא הוא שיעור צזמן הדלקה, ומוכח לזה מדכתב הרמז"ס "וכמה הוא זמן זה כמו חלי שעה או יתר", דלכאורה הא "או יתר" שכתב הרמז"ס ל"ט פירוש. וכי נראה דהאי יתר דקאמר הרמז"ס כוונתו דשיעור זה עד שתכלה רגל מן השוק תלוי ועומד צכל מקום ומקום כפי מנהגו וזה שכתב "או יתר" היינו צמקום שזמן שתכלה רגל מן השוק הוא יוחר מזמן של חלי שעה הרי שיעורו אז יוחר מזה, (ש"ר צהריעצ"ח הנד"מ דכ" ז"ל עד דכליא רגלא דתרמודאי פ"י מוכרי עלים, כ"ו. וצכל מקום דצנר הזה כפי מה שהוא, והמנהג כפשוט שישערו כ"ז שחנויות מוכרים שמן וכיוצא צהם פתוחות). הרי על כל פנים איך שגפרש צדצרי הרמז"ס מכל מקום מוכח מדצרי דאין זה שיעור צנר דצקציעת שיעור לא שייך לומר "או יתר". עכ"ד בקד.

אלא דקשה לפי זה לדעת הרמז"ס אם כן צאין לו כי אם מעט שמן ידליק מה שיש לו דכמה שיוכל לקיים המצוה יקיים, דהא צחיחר קצת מדליק ודולק זמן הנשאר לו עד שתכלה רגל מן השוק והוא משום דכל כמה שאפשר לו לקיים יקיים, הכי נמי צתחילת הזמן גם כן תסגי צמקצת, דהרי לדעת הרמז"ס אין זה שיעור צנר אלא צהדלקה, ומכל הפוסקים משמע צצנותן שמן פחות מהשיעור הוה צרכה צעלה ולא קיים המצוה כלל, ולריך עיון.

וְלִשְׁוֹן ריח"ו וכמה שיעור מלכות משתשקע ועד שתכלה רגל מן השוק ולא עד שתכלה רגל היחידים אלא רגל הרבים כגון מוכרי עלים והחנונים וכיוצא בהם שדרכן לאחר צוק אחר חשיכה כו'.

ה.

בְּשׁוֹרֵי ס"י חרע"צ ס"ז כתב שכתב או הזיד ולא בדליק עם שקיעת החמה מדליק וכולך עד שתכלה רגל מן השוק שהוא כמו חלי שעה שאז בעם עוצרין ושצין ואיכא פרסומי ניסא הלכך לריך ליתן זה שמן כזה השיעור כו'. ובמג"א שם סק"ז כתב משמע דאם הדליק זמן מה אחר שקיעת החמה אין לריך ליתן שמן כל כך רק עד שתכלה רגל מן השוק, עיי"ש. והנה ל"ע דהל"א חרע"ע והטור פסקו דזמן זה עד שתכלה רגל מן השוק הוא להתחילת אצל אס עבר זה הזמן ולא הדליק מדליק וכולך כל הלילה עיי"ש (צ"ס' ז' הר"ל) והוא כדעת החוס' דאיכא חירון אחר צגמרא דלשיעורא, וכן משמע צר"ש עיי"ש צצאר הגולה וצבגר"א דכ"כ עיי"ש. ואם כן לפי זה השיעור של השמן הוא אף צמדליק כל הלילה דהא ללישנא דלשיעורא מדליק וכולך כל הלילה כנ"ל, ואם כן ל"ע דברי המג"א שכתב דבאם איחר זמן מה מהשקיעה אינו לריך ליתן שמן כ"כ רק עד שתכלה רגל מן השוק והא שיעור זה קבוע ואף צמדליק כל הלילה לריך ליתן זה השיעור ולא תלוי כלל צזמן דתכלה רגל מן השוק, ודין זה דאין לריך לתת שמן כי אם עד שתכלה רגל מן השוק לא יתכן כי אם לדעת הרמב"ם דסבירא ליה דגם ללישנא דלשיעורא אם עבר הזמן אינו מדליק וע"כ שיעור השמן הוא לפי זמן ההדלקה כמש"כ

לפיל, מה שאין כן לדעת חרע"ע והטור דסבירא לכו דזמנה כל הלילה שיעור השמן הוא דוקא כשיעור הזה ולא פחות ול"ע.

ו.

או"י יש לעיין לדעת הראשונים דיכול להדליק כל הלילה אף יביח כדין צמדליק צסוף כלילה ואין צבר שבות שידלק כל השיעור, למכ מועיל אז השיעור דברי צבר אין לו מתי להיות דלוק, ואם נימא דאז לא יתעורר ליתן כי אם כפי שיוכל להיות דלוק כלילה ואם כן הוא כדין דגם צמדליק צתחלת כלילה ואין לו כי אם מעט שמן יוכל להדליק דמ"ש, ול"ע כנ"ל אמנם יש לומר דצדליכא זמן שידלק כל השיעור השמן לא נאמר צזה כלל שידליק כנ"ל דעל דין הדלקה נאמר השיעור וכשיעור מעכב אם כן לריך ע"כ להיות עדיין זמן שיוכל להיות דלוק צזה השיעור, אצל המג"א שכתב דעד כלילה הוא עמוד השחר וכו"כ כן מדברי הגהות מיימוניות עיי"ש, ולפי כנ"ל לריך להיות כדין דרק עד חלי שעה לפני עמוד השחר יכול להדליק, ולע"ג. [אמנם דין זה יתכן לדעת ר"ת דפוסק כחרתי לישנא לקולא דאין לריך זמן ואין לריך שיעור צשמן, אמנם לפי שיעתו גם צפחות מכשיעור השמן יכול לצרך אפילו צתחילת כלילה.]

ז.

כתב המרדכי צפ"צ משצת (רס"ו) וכן הא דצפי הכא שיעור משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק כ"מ לדידכו שכיח לריך כיכר גדול אצל אנו (צמדליקין צפנים) אין אנו חוששין כלל עיי"ש.

מבואר בדבריו דאף ללישנא דלשיעורא הוא משום פרסומי ניסא דעוצרין ושצין על כן צעי שיעורא עד שתכלה רגל מן השוק. ולפי זה מבואר דסצירא ליה כהרמז"ס דלישנא צתרא גם כן חית ליה כלישנא קמא דזמן הדלקתה הוא משקיעת החמה עד שתכלה רגל מן השוק ועל כן הוא דכוכ שיעור זה, אבל בזמן הזה דמדליקין צפנים אין שיעור זה כלל. ולפי זה בזמן דמדליקין בחוץ ועצר זמנה ולא כדליק אינו מדליק כדעת הרמז"ס, דגם ללישנא צתרא הזמן קיים. אמנם אין זה מוכרח דאפשר דסצירא ליה כהרש"א דנר חנוכה הוא מהדצרים שמלותם כלילת וכשר כל כלילת וצרייתא זו היא למאכל כתיקונה דלריך שידליק בזמן הכהא וגם לריך שיעור כפי הזמן הזה, אבל צעיקר דינה כיון שמלותה כל כלילת אף דאין עוצרין ושצין הוא כדין דאין גם כדין דשיעורא צשמן דכל דין זמן

ושיעורא צשמן (וכפי שציארנו לעיל גם מקום שמיחה על פתח ביתו מצחוץ) הוא רק למאכל של פרסומי ניסא. ולפי זה גם ניחא הקושיא שהקשינו מכא דנקט כתנא סימן לשיעור השמן "משקיעת החמה עד שתכלה רגל מן השוק", וכוא משום דכל השיעור הזה לא נאמר כי אם למדליקין צזמן בגמרא דאיכא פרסומי ניסא, אבל צעיקר כדין אין כפי נמי אין שיעורא לשמן ויכול להדליק צפחות אם אין לו או צמדליק צפנים כר"ל חולס לריך עיון מה שכתב דהני מילי לדידכו שהיה לריך היכר גדול אבל אנו אין אנו חוששין כלל, דכוכ ליה למימר דכל זה צמדליק צזמן אבל כל שמדליק אחר זה הזמן אין לריך שיעורא דשמן ומאי שנא דתלי זה צחוץ ופנים, דלכאורכ משמע דלית ליה הדלקה אחר זה הזמן כלל וכדעת הרמז"ס ולריך עיון.

סימן ו

בענין ברכת הראיה בחנוכה

1234567

א.

בגמרא שבת כג. א"ר חייא בר אשי אמר רב כמדליק נר חנוכה לריך לצרך ור' ירמיה אמר כרואה נר חנוכה לריך לצרך. אמר רב יחודכ יום ראשון כרואה מצרך שמים וכמדליק ג' מכאן ואילך מדליק מצרך ב' וכרואה אחת וכר'.

שמים שעשה נסים ושהחיינו וכו' עיי"ש. וצמגיד משנה כתב דדעת הרמז"ס היא שאפילו כדליקו עליו צחוץ ציתו מצרך ברכת הראיה, וכרש"א ושאר הראשונים כתבו דברכת הראיה שייך רק כלל ילא ידי מלות חנוכה אבל אם כדליקו עליו צחוץ ציתו אינו מצרך ברכת הראיה כי לא מלינו ילא ידי מלות ומצרך. וצשו"ע צציאר כגר"א תרע"ו סעיף ג' כתב דדעת רש"י כהמרדכי ולא כהרש"א, ולריך להצין טעם מחלוקתם.

וברמב"ם פ"ג מכלכות חנוכה הלכה ד' כתב ו"ל וכל כרואה אותה ולא צריך מצרך

ובעיקר זרכת שעשה נסים יש לחקור אי חשיב כזרכת המלוא כלומר שמלות הדלקת נרות מחייבת זרכת שעשה נסים או שזרכת שעשה נסים אינה מחובת המלוא אלא הזמן של חנוכה שבהרחשו זו נסים לאבותינו הוא המחייב זרכה אלא שחכמים קצטו אותה על סדר ההדלקה.

והנה בתוס' בסוכה דף מ"ז זד"ה הרואה כתבו וז"ל: בשאר מלות כגון לולב וסוכה לא חיקנו לזרך לרואה אלא גבי חנוכה משום חציבות ^{הנדרש} כנס וגם משום שיש כמה בני אדם שאין להם זתים ואין זידס לקיים המלוא וטעם ראשון ניחא דלא תקשי ליה מזוזח עכ"ל. ומדברי התוס' שהקשו אמאי לא תקנו זרכת הראיה על שאר מלות כגון לולב וסוכה מוכח להדיא דסברי שהמלוא מחייבת זרכת הראיה שא"נ שזרכת הראיה הוקצעה לזכרון כנס ויום מחייב ולא מלוא אם כן מה שייך למלות לולב וסוכה אלא שמה אין יום שיחייב אלא פשוט מדברי דמלות הדלקת נרות היא מחייבת זרכת הראיה. וצעטס קושיית התוס' שהקשו לפי פירוש ז' שתיקנו זרכת הראיה למי שאין לו בית אם כן מאי שנא מזוזח שלא חיקנו זרכת ראיה. לכאורה היה אפשר לתרץ דגר חנוכה הוי חיוצא דגזרח ואין זה חיוצא דבית ולכן סדרו זרכת הראיה, אבל חיוצ מזוזח הוי חוצת כבית ומי שאין לו בית אין עליו חיוצ מזוזח כלל ולפיכך לא שייך לתקן זרכה על מזוזח כשאין לו בית ופשוט. ומדברי התוס' מזוזח דגם נר חנוכה הוי חוצת בית, ועיין מש"כ לקמן בזכ (סי' ח').

אמנם בשאלות פרשת וישלח שאלתה כ"ז מזוזח שזרכת שעשה נסים לא הוי זרכת המלות אלא חיוצא דיומא וז"ל: וכד מטיא יומא דאיתרחיש להו ניסא לישראל כגון חנוכה ופורים מחייב לזרכי זרוך אשר עשה נסים לאבותינו וכו'. ובשו"ע סימן תרע"ו סעיף א' כתב ואם לא זירך זמן זליל ראשון מזרך זליל שני או כשיזכור וכתבו האחרונים שיזרך זשעת ההדלקה, ומוצא זשער הליון דאם אירע זכ זליל שמיני וממילא יתצעט לגמרי זרכת שהחיינו וז"ע דאפשר דכמו צעלמא דקיי"ל דזמן אומרו אפילו זשוק דהוא קאי על עטס הזמן דחנוכה שנעשו נסים לישראל אלא דלכתחילה סמכו על ההדלקה, וכן מזוזח צמאירי וז"ל: ומי שאין לו להדליק ואינו צמקום שאפשר לראות יש אומרים שמזרך לעצמו שעשה נסים ושהחיינו זלילה אחת וצשאר לילות שעשה נסים זלזד עכ"ל. משמע מדזריהם דזרכת שעשה נסים אינה מחובת מלות ההדלקה אלא חיוצא דיומא, ולכן אפילו אם הוא לא הדליק מזרך.

לפי זה אפשר דצחאי דינא אי זרכת שעשה נסים הוי זרכת המלות או חיוצא דיומא וכל לזאר מחלוקתם דהרמז"ס וזרש"א שהצטנו לעיל, שהרמז"ס סובר דזרכת שעשה נסים הוי חיוצא דיומא לכן אפילו אם הדליקו עליו צתוך ציתו יכול לזרך זשעכ שרואה כנרות כיון דעדיין לא שמע זרכות שעשה נסים ושהחיינו, ולא שייך להקשות כיון שינא איך חוזר ומזרך משום דחיוצא דיומא עדיין לא ינא אבל זרש"א סובר שהמלוא היא המחייבת את

הצרכה שעשה נסים שפיר כתב הרש"א כיון
שלא מה שיך שיחזור ויצרך.

וְלִפִּי זה אפשר ליישג מה שקשה דגמרא
סוכה דף נ"ו איתא והלכתא סוכה ואחר
כך זמן משום חיוצא דיומא עדיף. וצמסכת
סופרים פרק כ' ה"ו כתב דחנוכה מצרך קודם
שהחיינו ואחר כך שעשה נסים, וכן הקשה
העמק שאלה על השאלות שכתב שמצרך
שהחיינו קודם לשעשה נסים, והקשה שם מהא
דקיי"ל בסוכה דף נ"ו דסוכה ואחר כך זמן
משום דחיוצא דיומא עדיף אס כן הכי נמי גבי
נר חנוכה לריך להיות נס קודם לזמן עכ"ל ולפי
הנ"ל מיושג משום דהנה צרכה שעשה נסים הוי
חיוצא דיומא אצל צרכה שהחיינו שיך יותר
למנוח וכמבואר ברמב"ם פ' י"א מהלכות צרכות
הלכה ע' דהמנוח של נר חנוכה היא המחייבת
צשהחיינו לכן מצרך תחלה שהחיינו ששיך יותר
למנוח ואחר כך שעשה נסים שאינה שייכת כלל
למנוח אלא שסדרו את הצרכה על סדר
ההדלקה, וצסוכה מצרך קודם צרכה סוכה ואחר
כך זמן כיון דחיוצא דיומא עדיף, וכל הקושיא
יתכן רק לשיעת החוס' דסצירא להו דשעשה
נסים הוי צרכה המלוות ודומה לסוכה וזמן, מה
שאין כן להשאלות וכו"ל. אמנם כל זה הוא
דלא תקשה מהגמרא הנ"ל, אצל שפיר יתכן אף
לשיעת המאירי והשאלות שהוא גם דעת
הרמב"ם הנ"ל דשעשה נסים הוי גם כן קודם
צרכה זמן משום דסוף כל סוף הלא חייב צצרכה
זו על הזמן של היום וצרכה שהחיינו קאי
אחרווייכו, על המנוח והיום הנ"ל, על כן שיך
להקדים שעשה נסים לששהחיינו. והנה צשיעת
הרש"א נחלקו רבותינו האחרונים, וצפמ"ג

מבואר דאס כדליק ולא צירך אינו מצרך צשעת
הראיה לפי השו"ע והרש"א שפסקו דאס
כדליקו עליו צציתו אינו מצרך הכי נמי אס
כדליק ולא צירך שוב אינו מצרך, וזהו כדצרינו
דמכיון שקיים המנוח לא שיך שיצרך לשיעתס
של הרש"א והשו"ע. אך צרע"א מהדורא תנינא
סימן י"ג כתב וז"ל: ואף לשיעת החולקים על
הנ"ל וסצירא להו צמדלקת אשמו עליו צציתו
אינו מצרך על הראיה היינו כיון שיואל צהדלקה
אס כן כדלקתה וצרכתה כאילו כדליק הוא
צציתו מה שאין כן היכא דכדליק ולא צירך יכול
לצרך עכ"ל. וצזה ניחא דעת הר"י מלכו הוצא
צצרכי יוסף עיין ציאור הלכה צס' תרל"צ דאינו
מצרך שעשה נסים, ושהחיינו מצרך צאין לו
מגילה ותמה עליו שס עיי"ש. ולפי שיעת
הרש"א והר"ן וכן דעת השו"ע שפיר אינו יכול
לצרך צרכות אלו כיון דשייכי למנוח מגילה ונ"ח
וצזה נפשט ספיקו של המשנה צרורה אס יכול
לצרך צרכות אלו.

ואכת'י לריך עיון קאת, הרי יולא ששיעת
הרמב"ם כשיעת המאירי דשעשה נסים לא
הוי חיוצ של המנוח אלא חיוצא דיומא, אס כן
אמאי לא הציא הרמב"ם דינא דהמאירי שנמאל
צמקום שאי אפשר לו לראות דמצרך.

ב.

וְנִרְאָה עוד צזה דהנה צשו"ע תרע"ז סעיף
י"ג כתב יש אומרים שאע"פ שמדליקין עליו
צתוך ציתו אס הוא צמקום שאין צו ישראל
מדליק צצרכות, והוסיף הרמ"א "כי חייב לראות
את הנרות", והוא מדצרי המרדכי צפרק צמה
מדליקין אשר ציאור דינא דהרואה מצרך אף

אוצר החכמה

זכדליקו עליו צתוך ביתו משום "דחייב לראות את הנרות" עיי"ש, והוא כדעת הרמב"ם הנ"ל. וברי מתבאר לנו מדברי המרדכי שכתב "דחייב לראות את הנרות" עטס אחר צשיעכ זו, והוא דמכיון דכל עיקר יסוד דמלות חנוכה הוא משום פרסומי ניסא וכמבואר מלשון הרמב"ם צפ"ג הלכה ג' וז"ל: ומדליקין הנרות על פתחי הבתים וכו' "כדי להראות ולגלות הנס", ברי נמצא לפי זה דאף זכדליקו עליו צציתו מכל מקום מיחסרא לגציה הפרסומי ניסא דהא לא זכר הנס ורק דין הדלקה ילא, ואשר על כן, הדין נותן שעוד יחויב צראית הנרות צכדי שיזכור ויפורסם לגציה הנס מה שעד עתה לא ילא צדינא של פרסומי ניסא, ולכן לריך לצרך צרכת שעשה נסים על הראיה, ולית לן צה מה שכבר ילא צמלות הכדלקה, דהא צפרסומי ניסא לא ילא עדיין וברי הוא עוד מחויב צראית הנרות, וכן בן דברי המרדכי דכתב "דחייב לראות את הנרות" והוא משום דהפרסומי ניסא הוא חלק ממעשה המלוא וזכדליקו עליו צתוך ביתו ברי עוד לא ילא צזה ולכן מחויב לראותם ושפיר מצרך צרכת שעשה נסים, והא דזכדליקן הוא צעלמו מצרך צרכת שעשה נסים אף אס לא יראה הנרות, הוא דמכיון דהוא צעלמו עסוק צמעשה המלוא תו לא מיחסרא לגציה הפרסומי

ניסא, שכרי עושה מעשה הדלקה צעלמו ברי שזה בוי פרסומי ניסא אללו גם צלא ראיתם, ושפיר מצרך שעשה נסים אפילו לא יראה אחר כך.

אבן הרשב"א ובר"ן סצירא לכו דאין שום חיוב צראית הנרות, וכן כתב בפרי חדש להדיא וז"ל: וצזה דצריכס עיקר "שפשיעא דליכא חיוב על ראית נר חנוכה", עכ"ל, וחולקים על המרדכי דמחויב צראית הנרות, נמצא דכל עיקר צרכת שעשה נסים לא נתקנה על הפרסומי ניסא מה שנתפרסם לגציה הנס, ורק נתקנה צסדר הצרכות על מעשה הכדלקה, ולכן סצרי שפיר דאס דדליקו עליו צציתו תו אינו יכול לצרך צראית הנרות דלא מצינו ילא צמלוא ומצרך, דברי הצרכה נתקנה על מעשה המלוא וכזכדליקו עליו ציתו צצר ילא צמעשה המלוא וע"כ שכבר ילא אף צצרכות המלוא, ואין צראית הנרות שום חיוב כי אס רשות ולא מצינו ע"ז שיחויב צצרכות. ודינא דברואה מצרך לא נתקנה רק על מי שלא דדליקו עליו צציתו דלא ילא עדיין צמלות נר חנוכה, אצל מי שכבר ילא לא מצינו ילא צמלוא מצרך. (ואשר על כן דינא ד"א הנ"ל צסעיף י"ג הוא לא כהרשב"א כמבואר צהגר"א שס וצפרי חדש עיי"ש.)

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה

קונטרס חנוכה ומגילה טורצין, חיים אהרן בן יצחק יונה עמוד מס': 37 הודפס ע"י אוצר החכמה

סימן ז

הודאה בעל הנסים

א.

שבת כ"א ע"ב מאי חנוכה דתנו רבנן כ"ה כסלו יומי דחנוכה תמימי חינוך דלא למספד צבון ודלא להתענות צבון שכשנכנסו יונים להיכל עמלו כל השמיים שצביכל וכשגזרה מלכות צית חשמונאי ונלחום צדקו ולא מלאו אלא פח אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה צו אלא להדליק יום אחד נעשה צו גם והדליקו ממנה שמונה ימים לשנה אחרת קצעום ועשאוּם ימים עוצים צהלל וכוּדאח. וברש"י ז"ל ה"ג ועשאוּם ימים עוצים צהלל וכוּדאח לא שאסורין צמלאכה שלא נקצעו אלא לקרות כלל ולומר על הנסים צכוּדאח. ומצואר דעל חרתי נקצעו ימי חנוכה חדא להלל וביינו לקרות כלל וכענין להודאח וכוּדאח אמירת על הנסים צכוּדאח ומה דקאמר הגמ' צהלל וכוּדאח חרתי כס.

וכיינו אמירת על הנסים צכוּדאח וכוּדאח מעיקר התקנה ואשר על כן הוא דפשיטא לן דצחפלה מזכירין על הנסים מאחר דמעיקר התקנה הוא, ורק צצרכת המזון הוא דמצעי לן.

ובתוס' ד"ה מהו להזכיר של חנוכה צצרכת המזון כחצו ז"ל: צחפלה פשיטא ליה דמזכיר משום דחפלה צצבור הוא ואיכא פרסומי ניסא אצל צצרכת המזון שצצית ליכא פרסומי ניסא כולי האי. ומצואר מדצרי החוס' דיסוד אמירת על הנסים צכוּדאח לאו משום דמעיקר התקנה הוא דנקצעו ימי חנוכה להודאח וביינו אמירת על הנסים צכוּדאח וכפירש"י כי אס דיסודו משום פרסומי ניסא ורק שצצרכת המזון שצצית דליכא פרסומי ניסא כולי האי הוא דמיצעיא לן, וכנה לפ"ד החוס' דיסוד אמירת על הנסים צחפלה משום צחפלה מאחר דלאו מעיקר התקנה שנקצעו ימי חנוכה להודאח וביינו אמירת על הנסים צכוּדאח כפירש"י.

ב.

והנה צרמז"ס פ"ג מהלכות חנוכה הלכה ג', ומפני זה התקינו חכמים שצאוחו הדור שיכיו שמונת ימים האלו שחלתן כ"ה צכסלו ימי שמחה וכלל ומדליקין צבן הנרות צערצ על פתחי הצתים צכל לילה ולילה משמונת הלילות להראות ולגלות הנס וימים אלו כן הנקראין חנוכה וכן אסורין צכספד ותענית כימי הפורים והדלקת הנרות צבן מלוח מדצרי סופרים כהריאח המגילה. כרי דמפרש צרמז"ס לעיקר

ושם כ"ד ע"א, איצעיא לכו מהו להזכיר של חנוכה צצרכת המזון כיון דמדצבן הוא לא מדצרינן או דילמא משום פרסומי ניסא מדצרינן אמר רצא אמר רצ סחורה אמר רצ הונא אינו מזכיר ואס צא להזכיר. מזכיר צכוּדאח רצ הונא צר יכוּדה איקלע לצי רצא סצר לה לאדכורי צצונה ירושלים אמר לכו רצ ששת כחפילה מה חפלה צכוּדאח אף צרכת המזון צכוּדאח. וברש"י ז"ל, צצרכת המזון צחפלה פשיטא לן שהרי להלל ולהודאח נקצעו כדאמרינן לעיל יע"ש, ומצואר דלרש"י אמירת על הנסים צכוּדאח מעיקר התקנה הוא דנקצעו ימי חנוכה להלל וכוּדאח

דיסוד דינס אחד הוא דשניהם חוצת בזכרתם
הוא מעין המאורע.

ג.

ובמש"נ דלרש"י יסוד דין אמירת על הנסים
בחודא מעיקר התקנה והקציעות דימי
חנכה הוא וכמ"ש רש"י דלכלל וחודא נקצעו
והיינו אמירת על הנסים בחודא נראה דכל זה
תפלה הוא וזה הוא דנחלקו רש"י וחוס'
דלתוס' מדין הזכרת המאורע תפלה הוא אמנם
הזכרת על הנסים בצרכת המזון נראה דגם
לרש"י יסוד מדין הזכרת המאורע וכמו בצרכת
המזון אחר דלא מעיקר התקנה והקציעות דימי
חנכה היא וכמו תפלה.

ובזה אחי שפיר נמי מה דסדר רצא להזכיר
של חנכה בצונת ירושלים דלפמ"נ דחלוק
היא הזכרת תפלה מהזכרת צרכת המזון,
דהזכרת תפלה מייסודה חוצת חודא היא
ולפיכך מקומה בצרכת חודא, מה שאין שכן
הזכרת צרכת המזון דמדין מעין המאורע הוא
לפיכך מקומה בצרכת צונת ירושלים כשאר כל
הזכרת מעין המאורע.

בשאלות דרצ אחי גאון פרשת וישלח
שאלתא כ"ו כתב ז"ל: ומיחייבין לאדכורי
צללותא על הנסים ואינו חייב להזכיר בצרכת
המזון מאי טעמא תפלה משום דחוצה היא
ללויי מחייב אבל מסעודה דרשות היא לא חייבו
רבין, וכ"פ בהלכות גדולות הלכות חנכה
והנ"ל צ"ל זללה"ה דהעמק שאלה הקשה בדעת
השאלות וה"ג דחילוק זה דין תפלה דחוצה
היא לסעודה דרשות נזכר צראש חודש רק לענין

ד' בגמרא דלכלל וחודא היינו חדא ורק דין
קריאת כלל נאמר בזה, ודין אמירת על הנסים
בחודא השמיט הרמב"ם לגמרי מהלכות חנכה,
הרי מבואר מדבריו דדין אמירת על הנסים
בחודא אינו מעיקר התקנה ודלא כפירש"י
ודין הזכרת על הנסים תפלה הזכירה הרמב"ם,
צ"ח מהלכות תפלה הלכה י"ג כתב דחנכה
ופורים מוסיפין בחודא על הנסים וכן הביא
לדין אמירת על הנסים בצרכת המזון צ"ח
מצרכות ה"ו, ולריך לומר דמפרש הרמב"ם
לעיקר אמירת על הנסים כפי החוס', ול"ב.

ואשר נראה בזה דדעת הרמב"ם הוא דיסוד
כך דינא דהזכרת על הנסים הוא מדין
הזכרת מעין המאורע וכמו ראש חודש ומועד
דמזכירין מעין המאורע תפלה וצרכת המזון
כדי נמי אי להך דינא גם בחנכה, ואשר על כן
השמיט להך דינא לגמרי מהלכות חנכה ולא
הזכירה אלא בהלכות תפלה וצרכת המזון וכלל
יחדיו עם כל הזכרות דמעין המאורע צשבת ויום
עוב וכו' ומשום דאין זה ביסודה דין חנכה.

ובזה נראה דזכרי גם דעת החוס' דהא
דמזכירין חנכה תפלה הוא משום דהוי
מעין המאורע וזהו דאיצטרי לן בגמרא דהא
פשיטא דתפלה יש להזכיר מעין המאורע
בחנכה משום דשייך גבי פרסומי ניסא מה
שאין כן בצרכת המזון כיון דמדרבנן הוא [ואין
כאן פרסומי ניסא] לא מדכרינן או דינא דגם
בצרכת המזון יש זה פרסומי ניסא ולכך אף
דמדרבנן הוא יש להזכירה גם בצרכת המזון
ובזה אחי שפיר נמי מה דמיייתי עלה בסמוך
בגמרא מהו להזכיר של ראש חודש בצרכת המזון

חזרה דשכח יעלה ויצא בתפלה חוזר בתפלה חוצה הוא ובצרכת המזון דרשות היא לא חוזר אם שכח יעלה ויצא. אבל לכתחילה מדכרינן ואמאי חילקו השאלות ובה"ג צעיקר דינא דהזכרת על הנסים בחנוכה צין תפלה לצרכת המזון.

וְלַפְּמִישִׁין צדעת רש"י דיסוד דין אמירת על הנסים בהודאה הוא מעיקר התקנה בחנוכה דנקצו ימי חנוכה להודאה בתפלה וביינו אמירת על הנסים בהודאה וכמ"ש רש"י ורק בצרכת המזון הוא מדין הזכרת המאורע י"ל בזב דזכו גם צדעת השאלות ובה"ג ולא איירו צעמא דחיוצ הזכרה דעל הנסים גרידא, כ"א דמפרשי לעיקר התקנה והקציעות דימי חנוכה, דמאחר ויסוד אמירת על הנסים בתפלה הוא מעיקר התקנה דנקצו ימי חנוכה להודאה וביינו אמירת על הנסים בהודאה וכמ"ש רש"י אכן כל זה הוא בתפלה דחוצה היא ללוי וע"כ הוא דתקנו להזכרת על הנסים בתפלה מה שאין בן צעודי דרשות היא אין אמירת על הנסים מעיקר התקנה דלא ניתקנה אמירת על הנסים בצרכת המזון משום הודאה וכל יסוד דין הזכרת על הנסים בצרכת המזון הוא מדין הזכרת מעין המאורע, וכמ"ש, ואחי שפיר קושית הנ"ל צ"ל לה"ה אחר דלא איירו השאלות ובה"ג צדינא דהזכרת על הנסים גרידא כי אם דמפרשי לעיקר התקנה דאמירת על הנסים דניתקנה רק בתפלה משום דחוצה היא ולא צעודי דרשות הוא שזכ לא שיעא לדין יעלה ויצא צראש חודש דדין הזכרה גרידא הוא והכא איירי מעיקר התקנה.

וּבְרַמְב"ם פ"צ מזרכות הלכה ו' ז"ל בחנוכה וצפורים מוסיף צאמלע צרכת הארץ על הנסים כדרך שמוסיף בתפלה ויום עוז או ראש חודש שחל להיות בשבת מצזת מזכיר ר"ה וכתלנו תחילה ואחר כך יעלה ויצא. וצכספ משנה ז"ל: פשוט הוא, והא דמזכיר ר"ה תחילה משום דתדיר קודם האומנם שכתב הרמב"ם צסוף דצרו שם, וכן ראש חודש טבת שחל להיות בשבת מצזת מזכיר על הנסים בצרכת הארץ ור"ה וכתלנו ויעלה ויצא צנחמה. וצ"צ אמאי דר הרמב"ם לפרש דינא דראש חודש טבת שחל להיות בשבת אחר שכבר כתב צראשית דצרו לדין הזכרת על הנסים בצרכת הארץ וכן לדין הזכרת ר"ה ויעלה ויצא בשבת וי"ל צזב עפמ"כ צאורחות חיים להרא"ה מלוניל הלכות חנוכה סימן כ"ד ז"ל: וכן בצרכת הארץ מזכירין של חנוכה ושל שבת ור"ה מזכירין צצונה ירושלים, ואף על גב דתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם, כיון דתקנו להזכיר של חנוכה בצרכת הארץ שהוא קודם צונה ירושלים התקנה לא זז ממקומה ועי"ש. וזכו דכדר הרמב"ם לפרש דאף שתדיר ושאינו תדיר קודם ואמאי מקדים לאמירת על הנסים לפני ר"ה ויעלה ויצא מכל מקום התקנה לא זז ממקומה. [או די"ל צזב עפמ"כ האוס' שבת כ"ג ע"צ ד"ה דר ז"ל ומה שמקדימים לקרות צשל ר"ה משום דצקריאת התורה כיון דמלי למיעצד תרווייכו תדיר ופרסומי ניסא עצדין תרווייכו ותדיר קודם אבל היכא דלא אפשר למעצד תרווייכו פרסומי ניסא עדיף ועי"ש, והכי נמי בצרכת המזון.]

והנה לכאורה אם נפרש הגמרא כפשוטה דיסוד דין הזכרה בצרכמ"ז הוא מדין פרסומי ניסא, אם כן הרי הזכרת שבת וכו' וחנוכה שני עניינים נפרדים ואין שייך כלל להקשות תדיר ושאינו תדיר, דהא אין נאמרים במקום אחד מה שאין כן לפמש"ג דיסוד דינס אחד דחובת הזכרתם הוא מדין מעין המאורע ^{אוצר החכמה} ^{אוצר החכמה} בצרכת המזון לפיכך שייך לומר דזה תדיר ושאינו תדיר אף שאינו במקום אחד, ולפיכך קמ"ל ברמב"ם דאפילו הכי מזכיר של חנוכה במקומה וכסדרת הרא"ה דמשנה לא זה ממקומה.

ובשבת כ"ד ע"א איתא, דתני ר' אושעיא ימים שיש זכן קרבן מוסף כגון ראש חודש וחולו של מועד ערבית שחרית ומנחה מתפלל שמונה עשרה ואומר מעין המאורע צעצוע ואם לא אמר מחזירין אותו ואין זכן קדוש על הכוס ויש זכן הזכרה בצרכת המזון ימים שאין זכן קרבן מוסף כגון שני וחמישי ותעניות ומעמדות שני וחמישי מאי עזידייכו אלא שני וכו' של תעניות ומעמדות ערבית ושחרית ומנחה מתפלל שמונה עשרה ואומר מעין המאורע בשומע תפלה ואם לא אמר אין מחזירין אותו. והתוס' וברא"ש הקשו אמאי לא פשיע מהכא לדין חזרת על הנסים בצרכת המזון בחנוכה, והוכיח מזה הרא"ש ז"ל הלכך נראה דסבירא ליה לבעל הש"ס מאחר שפירש התנא כגון תעניות ומעמדות מכלל דחנוכה ופורים אף על פי שאין זכן קרבן מוסף לריך להזכיר משום פרסומי ניסא ועיי"ש, ומזה נראה כמ"ש בדעת רש"י דאף באמירת על הנסים בתפלה יסודה מעיקר התקנה דיתקנו ימי חנוכה להודאה

וכיינו אמירת על הנסים צהודא מכל מקום בצרכת המזון יסוד דין הזכרת על הנסים הוא מדין הזכרת המאורע, ואי דגם בצרכת המזון יסוד דין אמירת על הנסים מעיקר התקנה לריך עיון קושיות התוס' וברא"ש דמאי שייטא להזכרת על הנסים בצרכת המזון להא דתני רב הושעיא וע"כ דחלוק אמירת על הנסים בצרכת המזון מצתפילה דצרכת המזון יסודה מדין הזכרת מעין המאורע ועל כן הקשו התוס' וברא"ש אמאי לא פשיע מהא דתני ר' אושעיא לדין הזכרת על הנסים בצרכת המזון ושפיר הוכיח הרא"ש דמשום פרסומי ניסא איכא להזכרת על הנסים בצרכת המזון.

והנה בהגהות מיימוניות פ"ג מצרכות הלכה י"ג כתב ז"ל צפרק צמה מדליקין איצטעיא לכו מכו להזכיר של חנוכה בצרכת המזון ופשיע דאין לריך ואם לא להזכיר מזכיר דרשות הוא, וכן פסק צס"ה כדחניא בתוספתא אבל הראצ"ה פסק כיון דנהוג עלמא להזכיר וגם צירך על דעת להזכיר שוייך עליה כחובב וכיוצא בזה פסקו צה"ג גצי תפלת ערבית אף על פי שהיא רשות כיון שהתחיל להתפלל שוייך עליה כחובב ואם טעה ולא הזכיר של ראש חודש חזר וכו'. ועוד ראינו מדגרסינן בירושלמי פרק שלשה שאכלו טעה ולא הזכיר של ראש חודש בצרכת המזון אין מחזירין אותו צמה דצרים אמורים צראש חודש אבל צצצות וימים עוצים בחנוכה ופורים שאי אפשר לו בלא אכילה חזר ומזכיר כו' ע"כ ראצ"ה ולא קיי"ל כהצ"ה צהא דטעה ולא הזכיר של ראש חודש ערבית כדמפרש בהלכות תפלה עד כאן יעו"ש.

וַלְדֵּבְרֵי ^{אור"ח 1234567} **הירושלמי** הביא גם בלחם משנה ^{אור"ח 1234567} **בפ"ג שם כ"ו** [ובשור"ע סימן תרפ"ג ס"א ז"ל, כל שמונת ימי חנוכה אומר על הנסים בצרכת המזון בצרכת הארץ ובתפלה בצרכת מודים ואם לא אמר אין מחזירין אותו. ובעטרת זקנים שם ז"ל: ולענין צרכת המזון פי' רש"ל שיש מי שאומר שצריך לחזור משום שנקראו יו"ט כדאיתא במגילת תענית דחנוכה ופורים לא בעלו עיקר וציר"ע אי אפשר בלא פת וכ"פ מורי בצ"ח וכו' ע"ש].

ובתרומת ^{אור"ח 1234567} **הדשן** סימן ל"ח הקשה על דברי ראצ"ה שפסק דאם שכח עכ"ל חוזר וביא ראיה מדברי הירושלמי פרק שלשה שאכלו וז"ל: ואף כי קאת הם דברים תמוכים לעשות

הטפל עיקר דתפלה מסיק תלמודא דחובב להזכיר של חנוכה ופורים ואעפ"כ אמרינן בתם דאין מחזירין אותו ובכמ"ז מסיק דרשות היא להזכיר ואין יתכן שיבא חוזר זה עפי' מתפלה ועי"ש.

וי"ל ^{אור"ח 1234567} **דדעת** הירושלמי דחלוק תפלה מצרכת המזון וס"ל הירושלמי דחובב סעודה בחנוכה הוא משום דקצטום ועשאום ליו"ט ואיכא חיוב סעודה משום פרסומי ניסא וע"כ הוא דמעכצת אמירת על הנסים בצרכת המזון ואם לא הזכיר חוזר מה שאין כן בתפלה דעלם בתפלה לאו משום חנוכה היא לכך אין חוזר בלא הזכיר על הנסים בכוונתו.

סימן ח

בדין הדלקת המהדרין ואכסנאי בנר חנוכה

אולם בשור"ע סי' תרע"א סעיף ב' כתב כרמ"א ויש אומרים דכל אחד מצני הבית ידליק עכ"ל. נראה דמפרש דנר לכל אחד ואחד פירושו שכל אחד מדליק בפ"ע, וכבר הקשה הבית כלוי על כרמ"א מדברי הרמב"ם כי"ל שמצוה להדיא דמדליקין בשביל כולם ציחד ולא שתהא הדלקה מיוחדת לכל אחד ואחד, ועיין מש"כ בזה בחי' מרן רי"ז כלוי ויתבאר להלן בס"ד.

בגמרא ^{אור"ח 1234567} **ת"ר** מלות חנוכה נר איש וציתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד כו'. וברש"י כתב וז"ל: נר איש וציתו, נר אחד בכל לילה ואיש וכל צני ציתו סגי לכו צנר אחד ומסתמך

רמב"ם ^{אור"ח 1234567} **פ"ד** מחנוכה כל"א כמה נרות הוא מדליק מלכות שיביא כל בית וצית מדליק נר אחד כו' והמהדר את המנוח מדליק כמנין אנשי הבית נר לכל אחד ואחד וכו' והמהדר יותר על זה ועושה מנוח מן המוצהר מדליק לכל אחד כלילה הראשון ומוסיף וכולך בכל לילה ולילה נר אחד כינוד הרי שהיו אנשי הבית עשרה כלילה הראשון מדליק עשרה נרות וכליל שני עשרים וכו' עד שנמלא מדליק כליל שמיני שמונים נרות עכ"ל. והמצוה מדברי הרמב"ם דבא דאמרינן נר לכל אחד ואחד אין פירושו שכל אחד ידליק בפ"ע, אלא פירושו דהמדליק מדליק נר לכל אחד וכולכו חדא הדלקה ניכח.

כתב להדיא הפני יחושע צסוגין דכוכ חוצת
הגוף דכל יחיד ויחיד.

הנחמה והחכמה

אמנם לפי זה נריך ביאור הא דאיתא בגמרא
שם אמר רב זירא מריש כי הוינא צי רב
משתתפנא צפריעי צבדי אושפיזא וכו'. דהא
לפמ"ש"כ דחיוצא דנר חנוכה על כל אחד צפני
עלמא ככל שאר המלות, אם כן נריך ביאור
סברת ר"ז דאיך ילא ידי חוצתו צבשתתפות
צפריעי, ומאי שנא נר חנוכה מכל המלות דלא
שייך צבס דין זה.

הנחמה והחכמה

ומצאתי צפמ"ג צא"א חות ג' שכח, אם
שני צע"צ דרים צחדר אחד ואין סומכין,
כ"א אוכל משלו צ"ע אם די צשיתוף, דאפשר
דנריך כל אחד מדינא להדליק צשלו וצאורח
אפשר הקילו עכ"ל.

והנה בגמרא שם צתר דנסיצי איתתא חמינא
כשתא ודאי לא נריכנא דקא מדלקי עלי
צגו ציתאי; ומוכח מזה כדצרינו דמלות נר
חנוכה חוצת הגוף על כל יחיד מצני הצית הוא,
ולפיכך כיון דמדליקין עליו צציתו תו לא נריך,
דאם נאמר דחוצת הצית הוא אם כן מדיש לו
שני צתים היב לו להצחייב להדליק צשתיבן.

ולדך שיטת המצוארת דמלות נר חנוכה הוא
חוצת הגוף לכל אחד ואחד אפשר לומר
שפיר דמלות הדלקת נר חנוכה הוי חוצת גברא,
אלא דצטיקת החקנה נאמר דיולאין ידי חוצת
אף צנר אחד הוא וצני ציתו. וצחמת, דאף
להמכדרין דעושין נר לכל אחד ואחד אין
הפירוש שמוסיפין על עיקר חיוצם כי אם

לשון רש"י משמע דעיקר מלות נר חנוכה הוא
על כל יחיד ויחיד, כשאר כל המלות, אלא דכאן
נחדש דצני הצית יכולים ללאת ידי חוצתם צמה
שמדליק נר אחד לכולם, וכל זה הוא מעיקר
הדין, אבל דין הידור נאמר צה, וביינו דהמכדרין
אינם יולאים ידי חוצתם צנר אחד לכולם אלא
מדליקין נר לכל אחד ואחד צפני עלמא. והנה
תקנה זו לא נאמרה אלא "לאיש וציתו", וביינו
לצני הצית דוקא, אבל אדם זר שאינו מצני
הצית אינו יכול לפעור את עלמו צנר של צני
הצית, אלא דנריך להדליק צפני עלמו, מאחר
דכל יחיד חייב צנר חנוכה לעלמו.

הנחמה והחכמה

ובן מצואר לקמן בגמרא דף כג. אמר רב ששת
אכסנאי חייב צנר חנוכה כו', וכתב הר"ש
דצ ששת קמ"ל דאינו יולא צנרות של צעל
הצית דלא הוו צכלל איש וציתו ע"כ ומצואר
מדצרו כנ"ל דרק צני הצית יכולים ללאת על
ידי נר אחד אבל לא אדם אחר.

וב"ב הפר"ח צסימן תרע"ז, דשני צני אדם
חלוקין ודרין צחדר אחד, דכל אחד מחוייב
להדליק נר, ואין יכולין להשתתף צפריעי, והציא
ראיה לדצרו מדצרי המ"מ צפ"ד מחנוכה, דכתב
נר שיש לה שתי פיות וכו', ולי נראה אפילו
לשאין מהדרין כגון שפתחי צתי שני צני אדם
סמוכין זה לזה כו', א"נ כגון שני צני אדם
הנכנסין צפתח אחד והם חלוקין צעיסתן ואין
סמוכין על שולחן אחד שכל אחד נריך להדליק
כך נ"ל הרי להדיא כמ"ש"כ דחיוצ מלוא דנר
חנוכה הוא על כל אחד ואחד צפני עלמו והא
דלצני צית סגי צנר אחד, הוא דין דנא' רק
צ"איש וציתו" ולא צצ' זרים וחלוקים וכמ"ש. וכו'

דעושין עיקר חובתן בפני עצמן ואין יולאין נר אחד לכולם, וזכו יסוד הכידור להדליק נר חנוכה כל אחד בפני עצמו כפי עיקר חיוצ^{הוא} המנוח שחל על כל אחד ואחד.

ואשר על כן מתבאר היטב שיטת הרמ"א דכל אחד מצני הבית מדליק בפני עצמו, דזכו יסוד הכידור לא ללחץ נגרו של בעל הבית אלא לעשות נר לו לעצמו לחובתו, ועיין בחידושי רע"א על השו"ע, וכ"כ גם בתשובות חנינא, דהמכדרין מצרכין אף על פי שאין מצרכין על הכידור משום דהם מקיימין עיקר המנוח, ואין יולאין נר של בעל הבית כלל, וכן מבואר זה בחידושי מרן ר"ז כלוי יעו"ש.

אבל דעת הרמב"ם היא דהבע"ז מדליק נר לכל אחד ואחד, ומבואר מדבריו, דנר חנוכה הוא חובת בית, והיינו דעיקר יסוד חיוצא דנר חנוכה רמיא על כל בית וצית, שחייבים להדליק עליהם, ולפי זה הא דת"ר נר איש וציתו אין זה תקנה מיוחדת, אלא כך היא עיקר יסוד החיוב, דמלוא שכל כל בית וצית תהיה דלוקה נר חנוכה וסגי בזה מה שאחד מדליק לכל אחד ואחד, וכן מוכח מלשוננו להדיא שכתב דמלואתה שיביה כל בית וצית מדליק וכו', וכן משמע עוד מלשוננו שכתב בין שהיו אנשי הבית מרובין ובין שלא היה בו אלא אדם אחד, הרי דברבותא הוא דאף בצית דאין בו אלא אדם אחד יש בו חיוצא בדלקה, ואם היה חובת חנוכה על כל גברא וגברא כדעת רש"י, אין כאן שום רבותא דאדרבא פשיטא דאדם אחד יולא נר אחד. ועיין לעיל (בסי' ו') שכוכהו גם כן מדברי החוס' סוכה מו. ד"ה כרואה כו' דנר חנוכה כוכ חובת בית עיי"ש.

והנה דין אכסנאי דחייב נר"ח כתב הרמב"ם בכלי י"א וז"ל אורח שמדליקין עליו בתוך ביתו אינו לריק להדליק עליו במקום שנתארח בו. אין לו בית להדליק עליו בו לריק להדליק במקום שנתארח בו. ומסתתף עמכן בשמן. כו' עיי"ש. ומבואר מדבריו דכל כך דינא דאכסנאי חייב להדליק הוא דוקא באין לו בית שמדליקין עליו, ובע"כ ז"ל דהוא מבאר חידושו של ר"ש, דלא תימא כיון דהדלקה חובת בית היא, אכסנאי יפטור, אלא דאף אכסנאי חייב נר חנוכה, וכמ"ש הר"ן על הרי"ף לבאר דברי ר"ש וז"ל אורח אף על פי שאין לו בית דלא תימא דין נר חנוכה כדן מזוזה דכל מי שאין לו בית פטור מן המזוזה. עכ"ל. והיינו דקמ"ל דגם אכסנאי סגי להיות בית לדין נר חנוכה. ברם, כל זה באין לו בית (ממש), אבל כל שמדליקין עליו בתוך ביתו א"ל, כיון דלא מיחשב לציתו היכא דיש לו בית, משום דלגבי ציתו לא איקרי כלל בית כזה בית. ולפי זה אחי שפיר הא דשינה הר"מ בסדר הדינים מלשון בגמרא, בגמרא נקט תחילה דין ר"ש דאכסנאי חייב, ובר"מ פתח תחילה באורח שמדליקין עליו דאין לריק, ובאין לו בית לריק להדליק, ובספר הדברים משום דכל החידוש הוא רק צמי שאין לו בית דאף הוא חייב נר חנוכה, מה שאין כן דין דמי שיש לו בית פטור מנר חנוכה הוא דין פשוט דצית שנתארח בו לא מיחשב צית לגבי ציתו, ולכן הקדימו הרמב"ם דזה פשוט יותר. וכל זה כשיטתו דסבירא ליה דחיוצא בדלקת נר חנוכה כוי חובת בית. ואחי שפיר עובא נמי הא דחידש ר"ז, דצתר דנסיב ודאי לא לריק דמדליקין בגו ציתאי, כיון דכל כך דינא דר"ש דאכסנאי חייב לא נאמר רק באין לו בית, דאז

החומר המצוי

שייך לומר דאף אכסנאי מספיק לחייבו מדין בית, אבל צ"ש לו בית ל"ש לשויה לאכסנאי דין בית לרמיא על האורח עוד חיוב בדלקת נר חנוכה.

החומר המצוי

בדלקת וכיון שהודלק נר אחד לחוצת בית קיימו כל צני הבית את המנוח אלא דהכידור הוא לבוסף בחיוב בדלקת הבית ושיכיח כוספת נרות ובדלקת גדולה כמנין אנשי הבית ולא חסגי צנר אחד.

וְלָפִי זה מצואר שיעת הרמז"ס דכידור של נר לכל אחד ואחד לריך שבצב"צ ידליק עבורם משום דסבירא ליה דבהדלקת חוצת בית הוא על כן הכידור שיעש בדלקת הבית נגד אנשיו נר לכל אחד ואחד וכולכו חדא בדלקת וחוצת בית הוא, ולא שנפרד מנר של הבית, נמצא דהכידור של נר לכל אחד ואחד מכדר גם את מלות בצב"צ שהוא מקיים בדלקת יותר גדולה ויש יותר פרסומי ניסא וכל אחד ואחד מאנשי הבית גם כן יולאין בדלקת מהודרת וכפי מנין אנשי הבית, מה שאין כן לפי הראשון של רש"י ורא"ש דהכידור הוא רק לזה שנפרד בזה שמדליק נר בפני עצמו, וצורו.

[ועיקר] צאור זה דהרמז"ס וברמ"א פליגי אם זה חוצת גברא או חוצת בית, זכורני ששמעתי זה מהרב בגאון וכו' וכו' רחמי"ו צרל שליט"א.

וְלָפִי זה אפשר גם לצאר מש"כ הרמז"ס בכלכ כר"ל ובמהדרין את המנוח מדליק נרות כמנין אנשי הבית נר לכל אחד ואחד צין אנשים צין נשים; ואילו צשו"ע תרע"א צ' כתב ברמ"א וי"א דכל אחד מצני הבית ידליק וצמ"צ שם; וי"א דכ"א וכו' לצד מאשתו דהיא כגופו עיי"ש, ולפי כר"ל ניחא דלברמ"א דסבירא ליה דהכידור הוא להפרד מנר בצב"צ אמרינן

וְלָפִי זה לשיטת הרמז"ס צדין אכסנאי, אם רואה להדליק בפני עצמו וללאת ידי חובתו בדלקת זו, ל"ל דלא מהני, חדא, כיון דמצואר דחוצת בית הוא, וכיון דיש לו בית מחוייב להדליק צביתו (וללאת ידי חובתו בדלקת שגשגית צבית) ואם כן לא מהני מה דאינו רואה ללאת בדלקת אשתו כיון דחוצת בית הוא, ועוד, מאחר דנמצא דכל חוצת אכסנאי הוא צאין לו בית דאז מיחשב גם זו לבית לדין נר חנוכה, אבל כשיש לו בית, לא מהני כלל דין אכסנאי ללאת ידי חובתו, כיון דאין זה צביתו, ומשום הכי מנוח להדליק צביתו (איצרא אי נימא דאפשר שיסלק עצמו מצביתו וצ"ע).

אב"ל לדעת הרא"ש דהוא משום דיולא ידי חובתו על ידי נר אשתו, שפיר אין לריך להדליק עליו אבל צאם רואה אינו יולא צשל אשתו כדין מהדרין דאין יולאין ידי חובתם צנר של צב"צ, מה שאין כן להרמז"ס. ואולי זהו דעת הרש"ל שהציא בע"ז דלאו כל כמיני שלא ללאת צשל אשתו כדעת הרמז"ס וצ"ע.

וְלָפִי המצואר בדעת הרמז"ס בדלקת חוצת בית הוא ר"ל דהא דמהדרין מדליקין נר לכל אחד ואחד אין הפירוש דהם מהדרין שלא ללאת צנר אחד צשותפות כיון דהא מעיקר כדין יולאין ידי חובתם צנר אחד אין זה מדין שותפות כלל אלא דמלותה שיכיח בכל בית

דאשחו כגופו ומשום כדי אינה לריכב למעשה
כדלקה צפ"ע כיון דנר הבית של בעל כדלקה
עלמכ היא חשובה.

דכוין עפילות לאנשים דלא ידליקו צפני עלמן
(כדלקה מיוחדת) ואדרבא לריכות ללא
כדלקה האנשים.

מה שאין כן להרמז"ס דהכידור להרבות
בנרות, ושבצפ"צ ידליק יותר נרות כמנין
אנשי ביתו שיך להוסיף נר בשביל אשחו דכל
שבית יותר אנשים ונשים שיך לעשות כדלקה
מכודרת כמנין אנשיו של הבית.

אבל לשיטת הרמז"ס דהכידור כדלקה נר לכל
אחד ואחד הוא כדלקה ^{אוצר החכמה} בצפ"צ שמדליק
נר בשביל כל אחד מאנשי הבית שפיר לריך
לדליק אף בשביל הנשים דהא אף הם מאנשי
ביתו.

ולענין שאר נשים שבבית כחצ המ"צ צסי
תרע"ה (אות ט') בשם תשובת עולת שמואל
סימן ק"כ ^{א"ח 1234567} דלדיקן שמדליקין כל אחד צפני עלמו
מכל מקום אשכ אינה לריכב כדליק דכוין רק
עפילות לאנשים ואם רוצה לדליק מזכרות
דכוי כשאר מלות עשה שבזמן גרמא עיי"ש.
[ומש"כ דכוכ כשאר מלות עשה שבזמן גרמא
לריך ביאור, דהא נשים חייבות צנר חנוכה
דכוין באותו הנס וכל שמדליקות צפני עלמן
כרי נפרדין מנר של בצפ"צ ועושה המלכה
צפני עלמכ שחייבת צכ ושפיר לריכב לצרך
ול"ע]. ולכאורכ קשה דנסתר ממנו דצרי
הרמז"ס דכחצ דמדליק גם בשביל נשים ול"ע,
ואשר על כן נראה דסברא זו שכתב הוא רק
לשיטת הרא"ש והרמ"א דהכידור הוא דמדליק
כל אחד נר צנפרד מצפ"צ ועושה כדלקה צפני
עלמו לצדו ועל זה שפיר שיך הסברא בנשים

ולפי שיטת הרמז"ס אין קושיא מר' זירא למכ
כשחזק צפריעי וכי לא היה מן המכדרין
(בשלמא לשיטת החוס' דמכדרין מן המכדרין
אין עושין נר לכל אחד ואחד נחא דר"ז דהיה
ממכדרין מן המכדרין, אבל להרמז"ס קשה).
^{א"ח 1234567} אכן לפי זה נחא משום דאין יכול לדליק צפני
עלמו, מאחר שמכדרין יולאין גם כן כדלקה
בצפ"צ אלא שבצפ"צ מדליק עליו, ה"נ
כשחזק צפריעי צכל כדלקה והוסיף עליו שפיר
בצפ"צ, ויש לו חלק צכל כדלקה המכודרת.
כ"כ הבית כלוי עיי"ש.

והנה יש לעיין לשיטת הרמז"ס אם יכול
להוסיף רק בשביל מקלח מצ"צ דלהרמ"א
פשיטא דמי שרוצה להדר ולדליק צפני עלמו
ידליק וכשאר יאמרפו ויולאין צנרו של בצפ"צ,
אבל להרמז"ס ל"צ ואולי דג"כ אפשר, ול"צ

סימן ט

בדין שואל ומוכר בסותו בנר חנוכה ונר שבת

אוצר החכמה

רמב"ם פ"ד הלכה י"ג מלות נר חנוכה מלוא חציצה היא עד מאד כו' אפילו אין לו מה יאכל אלא מן הנדק שואל או מוכר בסותו ולוקח שמן ונרות ומדליק; ובמ"מ ומ"ש רבינו אפילו אין לו מה יאכל וכו'. נראה שלמדו ממה שנתצאר פי' ז' מכלכות חמץ ומלח שאפילו עני שבישראל לא יפחות מד' כוסות וכעס משום פרסומי ניסא וכל שכן צנר חנוכה דעדיף מקידוש כמו שיתצאר בסמוך.

צגמרא מן החמחוי פשיטא לא נלרכב אלא לר"ע כו' תנא דבי אליהו אף על פי שאמרו עשה שבתך חול כו' אלמא דצנר מועט לכבוד השבת לריך לשאל על הפתחים שואל ומוכר כנ"ל ואמרינן שם (ק"כ א.ב.) דקידוש (היום) קודם לכבוד היום וכלילה ואמרינן בשבת שם דנר חנוכה קודם לקידוש היום ש"מ דמוכר וכו' עכ"ל. והם הם דצרי הרה"מ דכתב דכיון דצד' כוסות אמרינן דשואל ומוכר משום דכוח פרסומי ניסא ואשר על כן הוי כדצנר מועט שריך לעשות לכבוד שבת דשואל ומוכר כמש"כ בגר"א וכש"כ נר חנוכה דעדיף מקידוש היום וקידוש היום הלא עדיף מכבוד היום ואם בקידוש היום הדין שואל כו' כש"כ צנר חנוכה דעדיף מקידוש היום, וצרו.

ובל"ח"מ כתב ה"כ וכ"ש צנר חנוכה דעדיף מקידוש היום, וקשה דמאי כש"כ הוא זה אי אמרינן חנוכה עדיף מקידוש היום היינו דחנוכה הוי פרסומי ניסא כדאמרינן צגמרא מה שאין כן בקידוש היום אצל ד' כוסות דאיכא צכו פרסומי ניסא כדכ' ה"כ ז"ל ודאי דכוח כמו חנוכה ואם כן לא היכ לו לה"כ ללמוד דדין מכש"כ אלא מהוא דדין ול"ע

ובן כתב בגר"א צשר"ע רס"ג (אות ז) דצנר שבת שואל כו' משום דלכבוד היום דשואל ומוכר שוכ' לד' כוסות וקידוש עדיף מכבוד היום ונר שבת עדיף מקידוש היום כמצואר בשבת כ"ג, ואם כן כש"כ דשואל; וכו' על נר שבת הדין דשואל מאותו כש"כ מקידוש כמו צנר חנוכה, וצרו.

ובביאור דצרי ה"כ ז"ל נראה על פי דצרי בגר"א צשר"ע סימן תרע"א (אות צ') דאמרינן צערצי פסחים לא יפתחו ואפילו מן התמחוי ופירש רש"ס שואל ומוכר כו' ואמרינן

סימן י

בדין ימי שמחה והלל דחנוכה

רמב"ם פ"ג מחנוכה ה"ג ומפני זה התקינו חכמים שצאיתו כדור שיכיו שמונת ימים האלו שתחלתן כ"ה זכסלו ימי שמחה והלל. עכ"ל ומש"כ דחקנת חכמים שיכיו שמונת ימים האלו ימי שמחה ל"ז כוונתו מהו בדין שמחה שנאמר **זכן**, וכן ה"ז צסימן חר"ע כתב וז"ל: דמנהג זה שמרצים צסעודה כזר נהגו זו גדולי הדור הקדמונים. ומכרש"ל כתב גם כן דזרמז"ס משמע דימי שמחה כן, וכן כתב במרדכי הארוך, עכ"ל ועיין זרמז"ס פרק ג' הלכה ג', וז"ל מהר"ש מאוסטרייך דחנוכה יש לנהוג שמחה ומשחה וכן מוכח קלת זרמז"ס, עכ"ל ה"ז עיי"ש. אמנם ממרן הרב זללכ"ה זיע"א שמעתי, דציאור ימי שמחה היינו שאסורין צכספד ותענית, דכן ימים עוצים של מגילת תענית, ע"כ. וכמוש"כ זרמז"ס צסמוך וימים אלו כן הנקראין חנוכה וכן אסורין צכספד (ותענית. *)

והנה צצרייתא שצת כא. איתא, לשנה אחרת קצעום ועשאום ימים עוצים צהלל וכודא, וצרש"י כתב וז"ל: ה"ג ועשאום ימים עוצים צהלל וכודא לא שאסורין צמלאכה שלא נקצעו אלא לקרות הלל ולומר על הנסים צכודא.

עכ"ל. וכן ל"ז מהו כלשון ימים עוצים, מכיון שלא נאסרו צמלאכה, ואין צבס כי אס דין קריאת הלל וכודא, ולמה נקצעו צסם ימים עוצים, וכנראה לומר צזל דלדין קריאת הלל צעינן שכיום יכא יום הראוי לקריאת הלל ולרין לכיות יום שמחה ואז שייך צו קריאת הלל, ולפיכך כולרכו מקודם לחקן שיכא כיום יום שמחה הראוי לקריאת הלל, וז"ש שקצעום ועשאום ימים עוצים כדי שיכא שייך צכן אמירת הלל. ויסוד לדבר זה נראה מדצרי זרמז"ס לכלן צהלכ ו' ד"ח יום צשנה מלוד לגמור צכן את הכלל ואלו כן וכו' אצל ר"ה ויוככ"פ אין צכן הלל לפי שכן ימי תשובה ויראכ ופחד לא ימי שמחה יתירכ, עכ"ל. כרי מצואר צדצריו דלקריאת הכלל צעינן ימי שמחה, ולפיכך ר"ה ויוככ"פ אף דמן בדין כיכ ראוי לחייצן צקריאת הכלל ככל יו"ט, מכל מקום מאחר דאינס ימי שמחה לא שייך צכן קריאת הכלל, וכיינו משום דלקריאת הכלל צעינן גם שכיום יכא יום הראוי לקריאת הלל, וכיון שאינן ימי שמחה אין קורין צכן את הכלל.

והנה זרמז"ן צספר המלות שורש א' כתב צהלל כוי מן הצורה ויכיה הלמ"מ או

(*) הג"ה: ומש"כ הרמב"ם והן אסורים בהספד ותענית כימי הפורים, והדלקת נר בהן מצוה מד"ס צקריאת המגילה ע"כ. והנה מש"כ כימי הפורים היינו משום דמגילת תענית בטלה חוץ מחנוכה ופורים והיינו כימי הפורים (וגם מרן הרב אמר כן) וזהו מש"כ הרמב"ם אח"כ בה"ד כל שחייב בקריאת המגילה חייב בהדלקת נר חנוכה, דשניהם מ"ע של פרסומי ניסא, כדאמרינן במגילה יח מצות קריאה ופרסומי ניסא מש"ה כתב הרמב"ם צקריאת המגילה, ומש"כ הרמב"ם להראות ולגלות הנס היינו שיש דין דלא שלטא ביה עינא וזהו ע"כ משום דהמצוה היא להראות ולגלות הנס, כ"ז ממרן הרב צצוקללה"ה.

זכר היום עשה ר' נגילכ וגשמחכ צו, עכ"ל, וכן
 בן הדברים.

וּבְפִי זכעלותך פסוק י' וציוס שמחחכס
 וצמועדיכס כר ותקעחס צחללרת על
 עולותיכס גר' כתצ האצן עזרח ציוס שמחחכס
 כר' ששצחס מחרץ אויב או נלחחס האויב כצח
 עליכס וקצעחס יוס שמחכ כימי פורים ושצעת
 ימי חזקרי (ס"ח חנוכה).

וּלְפִי המצואר דלקריחת הכלל צעינן גם כן
 שכיוס יכח יוס שמחכ הראוי לקרות הכלל
 יש לצאר צזכ ד' כרמצ"ס כג"ל שכ' ימי שמחכ
 וכלל, וכיינו האיד שגפרש דצריו מכו כשמחכ,
 או כר' כמרדכי או כדצרי מרן זיע"ח, מיכו
 עכ"פ צעינן דכיוס יכח יוס שמחכ כדי שיכח
 ראוי לקרות צו כלל, ואשר על כן תקנו חכמים
 ימי שמחכ, וע"כ ציאר כרמצ"ס דכח דאיתח
 צגמרח דקצעוס ועשאוס ימים עוצים, כיינו לימי
 שמחכ, ונחקנו משוס דין ככלל וכמש"כ

וּדְהַצָּה כרמצ"ס שס צכלככ ר', צכל יוס ויוס
 משמונת הימים האלו גומרין את הכלל
 ומצרך לפניו וכר' ולא כלל של חנוכה צלצד כוא
 שמדצרי סופרים אלא קריחת הכלל לעולם
 מדצרי סופרים צכל הימים שגומרין צכן את
 הכלל עכ"ל ומ"ש כר"מ דקריחת הכלל לעולם
 מדצרי סופרים, משיג כרצצ"ד, וז"ל ח"ח ויש
 צכן עשכ מדצרי קצלב כשיר יכיה לכס, עכ"ל
 וצמ"מ כתצ וז"ל צפירוש אמרו פ' כיכ קורח
 (צרכות יד.) אמרין ק"ו ק"ש דאורייתח פוסק,
 כלל דרצקן מיצעיח, אלמח כלל דרצקן, ושס
 צסחס כזכירו, אלמח צכל זמן כוא דרצקן, ויש

שכוא צכלל כשמחכ שגלעווינו צכ כמו שכתוב
 וציוס שמחחכס ומועדיכס וצר"ח ותקעחס
 צחללרות כי עיקר כשירכ צפכ וכלי לצסומי
 קלח כוא וגלעווינו צשמחכ כשיר על כקרצן
 ושלח צשעת כקרצן צכלל כשמחכ אלא שמיצעו
 ר"ח צגצולין מפני שאינו מקודש לחג ואינו
 טעון שירכ, ושס צמס' ערכין יח. אמרו מנין
 לעיקר שירכ מכ"ח מככח חחת אשר לא עצדת
 את ר' אלקיך צשמחכ וצעוצ לצצ וכר' כוי אומר
 זו שירכ ח"כ אפשר שגדרוש צימים עוצים
 שכתוב ונחרצו כל מיני שמחות שחכח כשירכ
 מכללן. עכ"ל ועכ"פ מצואר מדצרי כרמצ"ן ז"ל
 דיסוד דין כלל כוא דין שמחכ, ולפי זכ אפ"ל
 שפיר דלכך דינח צעינן דגס כיוס יכח יוס
 שמחכ וכמ"ש, [ונצמגילת אסתר אות ר' שס
 כקשכ ע"ד כרמצ"ן כג"ל שכ' כי כשירכ
 נקראת שמחכ וציר"ע נחחייצנו לשמוח צכל מיני
 שמחות שאפשר, אס כן נאמר שנתחייצנו צו מן
 כתורכ כדי שגשמת, וז"ל אני אומר כי לא
 נתחייצנו צכל מיני שמחות שצעולס שאס כן יכיו
 נושאין נשים צמועד וכר', עכ"ל אמנס צפשיטות
 י"ל דשאני כלל כיון דרק מיני שמחות כשייכות
 למועד נחרצו וכלל שייך לשמחכ כמועד, מכ
 שאין כן שמחת נישואין שמחכ אחרת היא.
 ואכ"מ.]

וְצִיּוּן מש"כ כעור צסימן ח"כ וז"ל וכר"ן
 גיחת כתצ נכגו מימות זקנים כרשאונים
 שלא לומר לידוק כדין אחר כמת צר"ח חנוכה
 ופורים, דלא עדיף לידוק כדין דכדיוע מלידוק
 כדין דמשכ רציו דמסלקי ליה צשצח דכללו ימי
 שמחכ ניכו דכחיצ וציוס שמחחכס וצמועדיכס
 וצראשי חדשיכס, וצכל אחד מכס אומרים כלל